

УДК 339.137.2

ЕКОНОМІЧНА СВОБОДА – ПЕРЕДУМОВА СТВОРЕННЯ ВЛАСНОЇ СПРАВИ

Студ. Криворучко І.О., гр. БПО 1–14

Наук. керівник проф. Щербак В.Г.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета – на основі єдності філософських, економічних і соціально-психологічних підходів розробити системну концепцію розвитку економічної свободи підприємців в умовах трансформаційної економіки України.

Завдання – виявити сутність, природу і особливості функціонування об'єктивного закону розвитку економічної свободи; обґрунтувати можливості, напрями розвитку та можливості кількісної оцінки економічної свободи підприємців.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є економічні відносини підприємців, що виникають в процесі їх саморозвитку, як прояв зовнішніх форм економічної свободи. Предмет дослідження – економічна свобода підприємців як об'єктивний закон їх саморозвитку, ефективність використання вимог якого може проявитися лише за допомогою своїх зовнішніх форм – потреб, економічних інтересів, економічної стійкості.

Методи та засоби дослідження. Використані діалектичні і формально–логічні методи в поєднанні з методами імітаційного моделювання, що дозволило обґрунтувати підхід та можливості щодо кількісної оцінки ступеня економічної свободи підприємця.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів.

"Удосконалено" визначення сутності економічної свободи як подолана економічна необхідність, на основі закономірного взаємо заперечення якої відбувається розвиток матерії, явищ і процесів природи, суспільства, в тому числі і економічних відносин.

"Вперше" доведено, що економічна свобода підприємця зовнішньо проявляється через свої форми: економічну рівновагу, економічну стійкість, власність, потреба, економічні інтереси, діяльність.

Результати дослідження. Ринкова економіка передбачає надання господарюючим суб'єктам, що діють на ринку, економічної свободи, тісно поєднується з економічною відповідальністю. В іншому випадку, коли їх діяльність, свобода вибору, переважно, обмежена, виникає інша система економічних відносин, наприклад, утилітарна, тоталітарна. Підприємці повинні володіти високим рівнем економічної свободи, на основі якої у них виникає можливість вільної реалізації власних економічних інтересів. Економічна свобода в ринковій системі господарювання виступає в якості внутрішньої закономірності саморозвитку підприємства, основи його стабільності і застави виживання [1].

Основні закономірності розвитку економічної свободи: рівновага між економічною свободою і необхідністю є умовою виникнення і примноження економічної свободи підприємця; економічна свобода підприємця виникає ще до моменту його фактичного створення в формі рівноважного відповідності економічних інтересів його засновників і виступає в якості умови його виникнення; рівень економічної свободи створюваного підприємства знаходиться в залежності від ступеня рівноваги економічних інтересів засновників. Чим вище рівень рівноваги економічних інтересів засновників, тим вище виявиться рівень економічної свободи господарюючого суб'єкта [2].

Економічна свобода безперервно відтворюється в процесі свого розвитку в якості постійної мети підприємця. Економічна свобода є початковим етапом і кінцева мета будь-якої активності підприємців, де рух відбувається за певним круговому циклу: свобода передбачає свою протилежність – необхідність, остання викликає в суб'єкті потреба, яка стає причиною тієї чи іншої діяльності [3]. Остання, досягаючи поставленої мети, звільняє суб'єкта від обмежує впливу потреби, піднімаючи і прославляючи його до більш високого рівня економічної свободи, на якому подібний ланцюжок повторюється знову. Економічна свобода не має власного матеріального існування, а є нематеріальної реальністю в якості мети і рушійної сили розвитку господарюючих суб'єктів [4]. Вона існує не поза останніх, не сама по собі, а в них і через них, як загальне головна властивість, як закон розвитку господарюючих суб'єктів. Економічна свобода господарюючих суб'єктів зовнішньо проявляється через свої форми: економічну рівновагу, економічну стійкість, власність, потреба, економічні інтереси, діяльність. Між ними існує тісна залежність, обумовлена взаємопроникненням форми і змісту.

Економічна свобода в кількісному вираженні є відносною категорією, її рівень на підприємстві можна визначити лише з відносини фактичних результатів різних видів його господарської діяльності за певний період часу до максимально можливих результатів, які в ідеалі могли б бути отримані, якби економічна необхідність саморозвитку підприємства мала б повну вільну можливість власної самореалізації

Практична значимість проведеного дослідження полягає в створенні наукової концепції економічної свободи, яка може бути використана господарюючими суб'єктами в їх повсякденній діяльності [5]. Це дозволить підприємствам в нестабільних умовах трансформаційної економіки визначити основні напрямки і тенденції свого розвитку на основі виявлення і кількісної оцінки рівня їх економічної свободи, прогнозувати темпи його зміни, в залежності від якості прийнятих господарських рішень. Концепція економічної свободи є необхідною науковою основою і робочим інструментом, який дозволить ввести в процес повсякденного прийняття господарських рішень наукову визначеність.

Висновки. Економічна свобода в кількісному вираженні є відносною категорією, її рівень на підприємстві можна визначити лише з відносини фактичних результатів різних видів його господарської діяльності за певний період часу до максимально можливих результатів, які в ідеалі могли б бути отримані, якби економічна необхідність саморозвитку підприємства мала б повну вільну можливість власної самореалізації. Найвищий рівень економічної свободи підприємцем може бути досягнутий при дотриманні принципу рівноваги. Він передбачає, що значення рівня економічної свободи в кожному окремому виду діяльності, повинно бути наближене до значень аналогічних показників інших видів діяльності, що здійснюються підприємцем.

Ключові слова: економічна свобода; підприємець; економічна рівновага; економічна стійкість, економічні інтереси.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна свобода та інтервенціонізм — Ряд статей економіста Австрійської школи Людвіга фон Мізеса. (англ.)
2. Економічна свобода від Роберта Лоусона (англ. Robert A. Lawson). (англ.)
3. 152-е місце України в щорічному рейтингу Index of Economic Freedom. 2009 (англ.)
4. Калачова Галина, (20.12.2017). Джеймс Гвартні: Українці успішні всюди, крім самої України. "Економічна правда". Архів оригіналу за 25.12.2017.
5. Adler, M. Idea of Freedom. Garden City. N.Y.: Doubleday, 2015. – 520 p.